ACTA
IN CONSISTORIO SECRETO
HABITO

A SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

PIO
DIVINA PROVIDENTIA

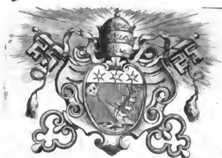
PAPA SEXTO

Feria VI. Decembris MDCCLXXVIII.

SOLEMNI DOMINICÆ NATIVITATIS DIE
STATIM POST MISSAM PONTIFICALEM

IN BASILICA VATICANA

Prope B. M. V. de COLUMNA, & S. LEONIS MAGNI Altaria
Qui locus nunc pro Sacrario eſt, nondum novo,
quod conſtruitur, abſoluto.

ROMÆ, MDCCLXXVIII.

Ex Typographia Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ.

VENERABILES FRATRES.

UAM bonum sit confidere in Domino, VENERABILES FRATRES, splendidissimum exhibet argumentum ea, quæ inter sævientes procellas aura prodiit securior, ob quam repletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione. *Justa enim, & rationabilis est causa gaudendi*, ait Leo Magnus, *cum a Sacerdotibus Domini ea gesta cognoscimus, quæ & paternorum canonum regulis, & apostolicis congruunt institutis* (1). Magno munere Divinæ Misericordiæ multiplicata sunt gaudia totius Catholicæ Ecclesiæ: quippe studio Venerabilis Fratris Clementis Wenceslai Archiepiscopi Trevirensis, & S. R. I. Principis Electoris, quem sine summa laude nominare non possumus, perniciosissimi errores extincti sunt, & in victoria veritatis dudum falsa dogmata perierunt. Non ignoratis plane quæ, & quanta intulerit damna Joannes Nicolaus Episcopus Myriophytanus, Ecclesiæ Trevirensis Suffraganeus, cum ab Anno Millesimo septingentesimo sexagesimo tertio, sub ementito Justini Febronii nomine, Libros edidit, quibus, ut impugnaret hujus S. Sedis Jura, veritus non est Ecclesiæ ipsius Unitatem dissolvere (2). Modo idem Archiepiscopus pro Religionis ardore, quo incensus est, pro pastorali, qua maxime valet, virtute, suæque mentis præstantia, illum ipsum Febronium induxit ad solemnem errorum suorum Confessionem, & Retractationem. Plura, & gravissima sibi ab illo proposita veritatis argumenta cum Febronius excepisset, serioque recogitasset, facile animadvertit se fuisse terrena opinione deceptum; & ut in Sacris est Litteris apprime versatus, agnovit commentis suis obsistere, atque adversari Christi Domini Doctrinam, Patrum testimonia, Conciliorum Decreta, aliasque Ecclesiasticas Sanctiones. Ac tum etiam facile Nos credimus, animo ejus obversatum esse quidquid in sacris Conventibus Trevirensibus Anno Millesimo quingentesimo quadragesimo nono habitis, quos ipsemet iterum prælo subjici voluit (3), sancitum fuerat de tenenda, docendaque Romanæ Ecclesiæ doctrina, aliisque servandis Ecclesiasticis Juribus; quod perspicue agnovit nulla debere varietate corrumpi. Sed adfuit certe, eumque intime commutavit, illabens in cor mentemque Divinus Spiritus, ut repente Febronius lapsum intelligeret, & ruinam sentiret atque defleret. Tum, ut ad Patrem sapiens rediret qui insipiens a Patre recesserat, cum statim retractasset, reje-

 cis-

(1) *Epist. 36. part. 2. Oper. edit. Tyrnav. 1767.*

(2) *Libri Justini Febronii prohibiti fuerunt Decretis Congregationis Indicis 27. Februarii 1764. 3. Februarii 1766. 24. Maij 1771. 29. Martii 1773.*

(3) *Hist. Trevirens. Diplomat. auctore Jo. Nicolao ab Hontheim Episc. Myriophyt. Tom. 2. pag. 740. edit. August. Vind. anno 1750.*

ciſſet, ac deteſtatus eſſet, quæ ſuis antea Libris ſcripſerat; veniam a Nobis petiit, Apoſtolicæ Sedis clementiam imploravit, tamque promptum ac paratum ad præſtandas omnes officii ſui partes exhibuit animum, ut etiamſi plurima jam accurate revocaſſet, cetera tamen omnia, quæ Nos adhuc emendanda eſſe cenſeremus, ſine ulla cunctatione ſe correcturum promiſerit. Sed præſtat hæc ipſa, VENERABILES FRATRES, ex Archiepiſcopi Litteris, & Febronii Retractatione cognoſcere, quas Noſtrarum ad Principes Epiſtolarum Secretarius recitabit. Ac primum audite Litteras.

Sacrarium ingreſſus R. P. D. Benedictus Stay, Brevium ad Principes Secretarius, Cappa indutus, alta voce perlegit Litteras ſequentes.

BEATISSIME PATER.

Benedictus Deus & Pater Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Pater Miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui me conſolari dignatus eſt in graviſſima tribulatione mea, ut poſſem & ipſe oppreſſum ſimili ſollicitudine Sanctitatis Tuæ animum ſublevare.

Magna nimirum triſtitia mihi fuit, & continuus dolor cordi meo, dum viderem Suffraganeum ac Coepiſcopum meum Nicolaum ab Hontheim, Virum tot ceteroquin nominibus mihi carum ac venerandum, utpote qui ob excellens & ſingulare ingenium, immenſum omnigenæ eruditionis apparatum, longævam experientiam, mores a puero intactos, & fervidum reſtaurandæ diſciplinæ, Eccleſiaque amplianda ſtudium, præ alio quovis, oneri meo paſtorali levando aptior eſſet, quique, niſi eum zeli amaritudo, & inconſiderantia in tranſverſum egiſſet, Eccleſiæ bono, ſolatio, ac præſidio natus videbatur; dum, inquam, viderem Virum hunc terminos, quos poſuerunt Patres Noſtri, quin imo quos Patribus noſtris Divinus Legifer poſuit, tranſilire, atque a veritatis tramite tanto longius, tantoque obſtinatius aberrare, quo ipſum magis decipiebat ſpecies recti, & optimæ voluntatis conſcientia.

Interim tamen Scriptis ſuis Unitatem Catholicam ſcindebat, ad quam reducere Proteſtantes moliebatur; Zizaniorum extirpandorum prætextu, ex Agro Dominico evellebat & Triticum; & fundatæ ſupra Petram Eccleſiæ ruinam parabat, dum illi etiam ſuppetias ferre cogitaret: Sed & adverſus Sanctam, Catholico cuivis nonniſi cum Religione ſuſpiciendam, Romanam Sedem attollere quandoque ſupercilium, ejus jura extenuare, prærogativas obterere, Juriſdictionem univerſalem, quam tota Antiquitas venerata eſt, e medio tollere, imo & ejuſdem Sedis Præſules hinc inde probris conſcindere non dubitavit; eo nimirum, ut aſſerit, conſilio, ut vigentes in Romana Curia abuſus aboleret, Sedemque Divi Petri, ſublatis adſcititiis, iiſque monſtroſis parergis, nativo ſuo ſplendori reſtitueret.

Ut autem omnia hæc tutius ageret, & parata ſors temeritati ſuæ mala declinaret, ficto, Juſtini videlicet Febronii, nomine ſcripta ſua vulgabat; & ita quidem caute, ut quamquam Authoris nomen, uti hominum neminem, ita nec me lateret, argumenta tamen deeſſent, quibus eum conſcripti Operis convincerem. Sed & verebar, ne ſi eo hominem adigerem, ut Febronianorum Scriptorum ſe authorem fateri cogeretur, jam aſſeclarum numero & Magnatum præſidio audacior effectus, eo proterviæ procederet, ut infelicis Operis elucubratione optime ſe de Eccleſia & veritate meritum eſſe contenderet; ſic-

que

que ignis non jam lente, & clanculum, ut antea, sese diffunderet, sed disjectis repagulis, in vastissimum & nunquam forte amplius extinguendum incendium erumperet.

A Deo itaque Optimo Maximo consilium, auxilium, temporaque opportuniora expectanda esse duxi; quem in finem indignas quidem, at sinceras tamen & fervidas, cum gemitu Columbæ, bonorumque omnium votis unitas preces ad cœlum direxi; illius quoque frequenter interponens authoritatem, sanguinem & merita, qui, quæcumque in Nomine ejus a Patre petituri essemus, ea nos consecuturos esse promisit.

Quam benignum, quamque inclinatum supplicationibus meis se præbuerit Consolator in se sperantium Deus, dignabitur Sanctitas Tua ex adjuncto Libello intelligere.

Prætermitto, ne longior sim, narrare, qua occasione dictum Suffraganeum meum Officii sui commonere incœperim; quibusque gradibus eum Divina clementia ad Sanctitatis Tuæ pedes reduxerit.

Verum hoc, utpote virtutis eximiæ argumentum, in Venerabilis Senis laudem prætermisse nefas foret; quod videlicet illum a primo instanti auspicati inter nos negotii usque ad ejus consummationem, nunquam non humilem, docilem, modestum, & ad quævis jussa mea capessenda obedientem ac promptum expertus fuerim.

Nec solum Sanctitati Tuæ ad saniora consilia reversum Authoris nostri animum dictus ejus Libellus exhibebit; sed & cum intimi solatii sensu considerandum sistet, quam humiliter cum Sancta Sede reconciliari postulet, imo quantum gratiam hanc promereatur & magnanima errorum suorum Confessione, & amara pristinæ rationis, factorumque minus rectorum pœnitudine, & inconfusibili hodiernorum ejus sensuum Ortodoxia, & acri, quo modo incenditur, inlata Ecclesiæ damna reparandi desiderio.

Atque inde est, cur supervacaneam rem me acturum arbitrer, si Te rogem, Sanctissime Pater, ut pœnitenti paternum sinum pandas; neque enim dubitare fas est, quin illius Caritatem æmuleris, qui super degeneri, sed jam converso Filio, misericordia motus, accurrens cecidit super collum ejus, & osculatus est eum, eique cum Stola prima omnem paternum amorem reddidit.

Certe, si quidquid Tibi est in me benevolentiæ (& multoties probasti inesse quamplurimum) reverenti ad Te Carissimo Fratri meo exhibueris, & Viscera mea in Domino reficies, & incredibili me voluptate perfundes.

Confidens in bonitate Tua, hæc duxi scribenda Tibi, sciens quod super id quod rogo facies; nec præteritarum modo ejus noxarum oblivisceris, sed & Filii loco eum habebis, amabis, Litterisque amicis & senium ejus solaberis, & animum adversus stolida hominum judicia confirmabis: dignum quippe, & consentaneum Tuæ clementiæ arbitror, ut qui suo erga Sanctam Sedem obsequio fines nullos posuit, eum illimitato prorsus affectu Sanctitas Tua complectatur.

Transfusa jam in sinum Tuum, Beatissime Pater, suavissimorum solatii, gaudii, spei, ac fiduciæ sensuum exuberantia, superest, ut & coram Te deponam humillimæ ac profundissimæ subjectionis tributum, quo, quamdiu vixero, in persona Sanctitatis Tuæ honorare intendo Venerabilem illam Petram, cui inædificaturum se Ecclesiam suam Salvator promisit, & contra quam, haud secus ac Ecclesiam ipsam, nullæ unquam inferorum potestates prævaliturae sunt.

Cumque in persona Beatissimi Prædecessoris Tui Divi Petri, Apostolorum Principis, non Agnorum modo omnium, sed & Ovium Tibi cura concredita sit, provinciaque demandata confirmandi Fratres Tuos; intolerabili fere, & viribus meis longe superiori duarum Ecclesiarum pondere quasi ad ima depressus, ad Te oculos, manus, vocemque attollo, suppliciter orans, ut fatiscentem sub tot animarum regimine, de quarum singulis severo

Judici mihi olim reddenda erit ratio, animum allevare, cæcutientem illuminare, aberrantem reducere, torpentem excitare digneris Consiliis, Jussis, ac præsertim plurimum valenti apud Deum Precatione. Quæ omnia, ut Apostolica Benedictione mihi confirmare velis, vehementer a Te peto, qui finaliter me, gregesque mihi, utut indigno, commissos paternæ Tuæ benevolentiæ commendans, filialemque reverentiam & amorem humili Sacrorum Pedum osculo profitens subscribor

SANCTITATIS TUÆ

Ehrenbreitstein die 15 Novembris 1778

Devotiss., & Obedientiss. Servus, & Filius
Clemens Wenceslaus Archiepiscopus,
& Elector

Nunc animos vestros ad Febronianam Retractationem advertite.

Idem R. P. D. Stay legit Retractationem Episcopi Myriophytani, Suffraganei Trevirensis.

BEATISSIME PATER

SI quid mihi in longæva, & ad exitum declinante vita evenit triste & acerbum (evenerunt autem haud pauca); illud omnium maximum, & intima viscerum penetrans est, quod per Reverendissimum, & Serenissimum Dominum Archiepiscopum meum, Pastorem vigilantissimum, ad me pervenit, Sanctitatem Vestram indigne ferre plura, quæ in Libris Justini Febronii, seu quovis alio adscititio nomine a me evulgatis, aut forte etiam mihi suppositis continentur, utpote Summæ Sedi injuriosa, nec non supremis ejus Juribus detrahentia, proin Sanctæ Nostræ Religioni (sane præter & contra meam intentionem) noxia.

Cum autem nihil majus, & Viro bono dignius sit, quam agnitum errorem confiteri, & præteritam culpam melioribus factis redimere; sic imprimis agnosco, & defleo errorem ex zelo indiscreto Protestantes Catholicæ Ecclesiæ, & Apostolicæ Sedi reuniendi, huncque in finem etiam usus, & praxes particularium Ecclesiarum, easque persæpe ultra modum exaggeratas, omnibus Ecclesiis applicandi studio, natum; neque eum, quoad vixero, deflere desinam. Dein deliberatum mihi constitutumque est, postquam culpam confessus, & veniam gratiamque a paterna Sanctitatis Vestræ clementia supplex deprecatus fuero, sicuti jura & decorem Summæ Sedis pro viribus tueri, ita & ejusdem Sanctæ Sedis judicium Libris, & luminibus meis præferre, nullumque meæ erga eamdem submissioni ponere terminum. Eripuit mihi authoritas Sanctitatis Vestræ (in qua authoritatem Jesu Christi recognosco) errorem. Itaque præsentes, eosque genuinos animi mei sensus de Statu Ecclesiæ, & summis Sedis S. Petri, Apostolorum Principis, juribus, ad Successoris ejus Pedes omni cum submissione depono, tanquam in qua vivere & mori cupio. Sunt autem ii sequentes.

Imprimis profiteor & agnosco cum *Tournelio*, Claves Ecclesiæ, & uni Petro, & Unitati simul a Christo concessas esse, ita ut unum aliud non excludat. Oportebat quippe meminisse cum *Tertulliano*, in Scorpiaco *Cap.* 10., *Eas Dominum Petro, & per eum Ecclesiæ reliquisse*; & cum *Optato*, de Schism. Donatist. *lib. VII. n.* 3., *Petrum Claves Regni Cælorum communicandas ceteris solum accepisse*; ut enim de Petro ait *S. Leo*, Serm. III. *in Anniv.*, *Si quid* (Christus) *cum eo commune ceteris voluit esse Principibus, nunquam nisi per ipsum dedit quidquid aliis non negavit*: Scilicet Claves datæ sunt uni Petro,

tro, quatenus ille Primatum & regiminis potestatem accepit a Domino, idemque Personam totius Ecclesiæ, ceu Supremus ejusdem post Christum, & sub Christo Rector ac Moderator, gerebat. Datæ quoque sunt Unitati, idest in bonum Unitatis, & Petro præcipue, ut dictum est, & aliis etiam Apostolis, eorumque Successoribus Episcopis, quibus docendi, ac regendi ministerium & potestas, seclusa plebe, commissa sunt in verbis: *Sicut me misit vivens Pater, & ego mitto vos. Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata &c. Euntes docete omnes Gentes &c. Attendite Vobis, & universo Gregi, in quo Vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*: Attamen cum dependentia a Petro, & cum subordinatione ad ipsum, qui eas, ut superius ait *S. Optatus*, communicandas ceteris solus accepit. Explodendus proinde error, haustus ex Protestantium fontibus, Ecclesiam Collegium esse, non Societatem, ut Catholici sentiunt, in qua baptizati fideles ex institutione Christi sub legitimorum Pastorum, ac præcipue Summi Pontificis, regimine degunt; cujus regiminis potestas, a Christo constituta, veram subjectionis, & obedientiæ obligationem multitudini seu universitati imponit.

Profiteor Dei Filium, dum suam Ecclesiam fundare, eamque esse unam vellet, formandæ ac regendæ huic Unitati Primatum in illa instituisse; huncque S. Petro commisisse. Firmiter assero cum SS. Patribus *Cypriano*, *Hieronymo*, *Optato Milevitano*, *Gregorio Nazianzeno*, *Joanne Chrysostomo*, *Ambrosio*, *Leone M.*, *Gregorio M.* & aliis, propterea inter duodecim Apostolos unum electum esse, ut Capite constituto, super quo Ecclesia fundata est, Schismatis tollatur occasio: Ideo Christum, cum suis Apostolis potestatem largiretur, ab uno, cui Primatum tribuit, coepisse, ut unam Ecclesiam, & unitatem Cathedræ, simulque unitatis originem demonstraret: Schismaticum esse, qui, ut ait *Optatus*, contra singularem Cathedram aliam collocat, vel ab ejus communione per obedientiæ negationem recedit: Non habere Petri hæreditatem, qui Petri Sedem impia divisione discerpit; siquidem ubi est Petrus, ibi est Ecclesia: Petrum Ecclesiæ fundamenta, (Apostolos, sibi ut Capiti subordinatos) in fidem suam recepisse: Eidem Petro, in quo Primatus excellenti gratia præeminet, ipsorum etiam Apostolorum curam a Christo esse commissam: Ipsum esse Os, & Principem Apostolici Cœtus.

Assero hunc Primatum (qui non Ordinis, inspectionis ac directionis tantum est, sed & veræ Auctoritatis ac Jurisdictionis) quia non minus, quam Unitas ipsa, pro cujus conservatione, ac regimine institutus est, perpetuus esse debebat, in Petri Successores Romanos Pontifices, Sedemque Apostolicam, hujus Unitatis Centrum, & Radicem, jure Divino transiisse, ut nulla ratione transferri a Romana ad aliam Sedem valeat: Ad hanc Ecclesiam *propter potiorem principalitatem* (id est, propter supereminentem ejus dignitatem atque auctoritatem) uti ait *S. Irenæus*, *necesse esse omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique, fideles*: Eam esse Caput Ecclesiarum, *a qua*, ut inquit *Bonifacius Papa I.*, *quisquis se abscindit, fit a Christiana Religione extorris*. Huic accedunt Patres Concilii Constantinopolitani IV. *Sequentes*, ut ajunt, *in omnibus Apostolicam Sedem, & observantes omnia ejus Constituta, speramus, ut in una Communione, quam Sedes Apostolica prædicat, esse mereamur, in qua est vera & integra Christianæ Religionis solidites; promittentes etiam, sequestratos a Communione Ecclesiæ Catholicæ, idest, non consentientes Sedi Apostolicæ, eorum nomina inter Sacra non recitenda esse Mysteria*.

In horum sequelam cum Patribus *Concilii Œcumenici Florentini* agnosco, Romano Pontifici in B. Petro pascendi, regendi ac gubernandi Universalem Ecclesiam a Domino Nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse. Sicut autem pascendi, & regendi potestas sine convenienter Auctoritate, Jurisdictione, ac Coactione (ad quam etiam, velut gravissima Spi-

ritualis pœna, pertinet Excommunicatio, quoad fructum & suffragia generalia separans) subsistere non potest; sic talem a Christo ipso promanantem in Romano Pontifice, tanquam Universalis Ecclesiæ Capite, Principe, ac Magistro residere affirmo.

Profiteor quoque Romanum Pontificem esse summum Judicem Controversiarum in rebus Fidei & Morum, ac in omni ejusmodi Controversia exorta, hinc inde dissentientibus animis, tum maxime audiendam vocem *Hieronymi*, scribentis ad Damasum: *Ego Beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri communione consocior: Super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc Domum Agnum comederit, profanus est.... Non novi Vitalem, Meletium respuo, ignoro Paulinum; quicumque tecum non colligit, spargit.* Et: *Adhuc in tres partes scissa Ecclesia ad se rapere me festinat.... Ego interim clamito: Si quis Cathedræ Petri jungitur, meus est.*

Addo speciatim adversus errorem tum veterum, tum recentiorum Novatorum, qui spreta multitudine Episcoporum, Capiti suo Romano Pontifici expresse, vel tacite adhærentium, Ecclesiam, ac veritatem in sua paucitate concludere non verentur, fieri non posse, ut a vero aberret Corpus Episcoporum, qui Capiti suo Romano Pontifici adhærent: Sic hæresim Lutheri jam ante *Concilium Tridentinum* ab Ecclesia, praeunte Pontifice, per ejus oraculum ultimato & irrevocabiliter damnatam fuisse; quandoquidem Ecclesia Capiti unita, sive per Orbem Universum dispersa, sive congregata in Conciliis Generalibus (in quibus Episcopi jure proprio ac judiciaria potestate sibi ex institutione Christi cohærente una cum Summo Pontifice definiunt) in dictis Causis definiendis errare non possit, nec ab ea Cathedra discedere, ad quam, teste *Cypriano*, perfidia non valet accedere, & in qua, manente dispositione veritatis, B. Petrus in accepta fortitudine Petræ perseverans Ecclesiæ gubernacula non relinquit, ita per Successores suos sedere, ac loqui non desinit.

Agnosco pariter datam Ecclesiæ a Christo authoritatem judicandi de sensu, seu doctrina Propositionum, Librorum & Authorum, ac fideles compellendi ad subscribendum suæ Sententiæ; hos proinde teneri eidem acquiescere interna mentis & judicii adhæsione, non solum religioso, ut vocant, silentio; atque hujusmodi Judicium nullatenus errori esse obnoxium. Constitutioni *Unigenitus*, ut dogmatico Sanctæ Sedis Romanæ & Universalis Ecclesiæ Decreto, omnimodam ab omnibus obedientiam deberi affirmo.

Dico cum *Avito Viennensi Episcopo*, in rebus, quæ ad Ecclesiæ statum pertinent, si quid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Ecclesiæ Maximum Sacerdotem, quasi ad Caput nostrum, esse referendum.

Circa Decretales Romanorum Pontificum Epistolas, profiteor cum SS. *Gelasio & Leone*, eas venerabiliter suscipiendas esse, & sancte custodiri debere.

Affirmo Romano Pontifici jure divino competere Jus indicendi, dirigendi, & confirmandi Universalia Concilia, quæ per ejus concursum plenam sortiuntur firmitatem, & infallibilitatem, independenter a quacumque alia acceptatione.

Concilium Tridentinum non tantum in Causis Fidei, sed etiam Disciplinæ liberum fuisse profiteor, non obstante, quod pro illorum temporum & rerum circumstantiis in eadem Sacrosancta Synodo non potuerint omnia de quorumdam etiam proborum Virorum voto ac desiderio reformari. Causas Criminales Episcoporum per Concilium *Tridentinum Sess. XXIV. Cap.* 5. Summo Pontifici, & Apostolicæ Sedi merito reservatas judico. Cumque eadem Sacra Synodus, *Sess. XXIV. cap.* 1. declaraverit, Pontifices Maximos, *pro suprema potestate sibi in Universa Ecclesia tradita*, Causas aliquas Criminum graviores merito potuisse suo peculiari judicio reservare; non arbitror licere apertam hanc Synodi declarationem eludere, aut obliquis & coactis interpretationibus evertere, quasi hæc potestas Summo Pontifici non competeret proprio, ac originario, divinoque jure,

Habet.

Habet proinde idem Pontifex , & jure exercet in Universa Ecclesia potestatem Dispensandi ex legitima causa in lege per Generale Concilium lata.

Primis jam tum Ecclesiæ temporibus ii censebantur Spurii, adulterinique Episcopi, quorum Romanus Pontifex Ordinationem, seu Electionem absolute respueret, veluti *ULTRAJECTINORUM Pseudo-Episcoporum* , aliorumque eidem Communioni, atque Causæ adhærentium. Quamvis autem antiquioribus temporibus Confirmatio, & Consecratio Neo-Electorum Episcoporum ad Provinciales Synodos, præcipue vero ad Metropolitanum pertinuerit; attamen legitimis de causis hæc disciplina per Universum Occidentem mutata fuit, neque pristinam hac in parte disciplinam reduci posse existimo, nisi de pleno atque libero Summæ Sedis assensu. Idem de Translationibus, & Depositionibus Episcoporum, nec non de Erectionibus novarum Sedium Episcopalium servandum judico.

Canonizatio Servorum Dei per Papam *Alexandrum* III., ad evitandos innumeros abusus, soli Romano Pontifici, seclusis Episcopis Diœcesanis, merito reservata est. Quamquam & ab antiquioribus temporibus, ut habetur ex *Benedicto XIV. Lib.* 1. *de Beatif. & Canon. Serv. Dei*, *Cap.* 10. *n.* 1., Beatificationes ipsæ, quæ fiebant ab Episcopis, vim obtinebant Canonizationis, vel per expressam Summi Pontificis approbationem, vel per universalem, extra Concilium, Ecclesiæ consensum, in quo tacita Summi Pontificis approbatio continebatur.

Quamvis olim vix aliæ Causæ, quam Majores, ex Provinciis ad Romanam Curiam deferrentur, attamen hodie in reverentiam Summæ Sedis, ac pro Suprema potestate eidem in Universa Ecclesia divinitus tradita, legitimo communique usu invaluit, ut in quibusvis Causis Ecclesiasticis ad Summum Pontificem appelletur, ita ut ejusdem Sanctissimi authoritate in suprema instantia judicetur, tum Romæ per Judices Ordinarios ibidem constitutos, tum per Delegatos in partibus, pro diversitate locorum, morum, & Concordatorum.

Summi Pontifices *Pius II.*, *Julius II.*, & *Gregorius XIII.* omni jure damnarunt Appellationes a Papa ad futurum Concilium, cujus damnationis causas suis Constitutionibus explicant. Sane jam antea reprobatas comperimus a *Gelasio* Appellationes a Sede Apostolica: *Siquidem ad illam de qualibet Mundi parte Canones appellare voluerint; ab illa autem nemo sit appellare permissus.*

Equidem primævo Ecclesiæ usu omnia Beneficia ad Episcopi, tanquam Ordinarii Loci, dispositionem, seu collationem pertinuisse videntur; attamen cum sanæ rationis sit, ut Summus & Universalis Pontifex plurium in Provinciis gratiarum dispensator existat, sic minime injustæ, imo huic Summi, & Universalis Pontificis qualitati consonæ fuerunt Beneficiorum Reservationes, quæ deinceps Nationum Concordatis firmatæ, & respective moderatæ sunt. Hæc Concordata, utpote vim pacti habentia, religiose omnino servanda sunt. Declararunt autem sæpius Romani Pontifices, signanter *Gregorius XIII.*, longe a suo Animo abesse Concordatorum, nominatim Germaniæ, infractionem.

Annatæ ad sublevandas necessitates Romanæ Curiæ, pro omnibus Ecclesiis excubantis, laborantis, & sumptus portantis, pro legitimis habendæ; atque ut tales, eo saltem usque retinendæ sunt, donec alia æque commoda ratione, Apostolicæ Sedis judicio, sustentationi, atque innumeris oneribus ejusdem Curiæ provisum fuerit.

Exemptio Regularium (quorum magna in Ecclesia est utilitas), eorumdemque immediata subjectio ad Apostolicam Sedem, legitimis ex causis, in bonum non tantum Religiosorum Ordinum, sed etiam Universalis Ecclesiæ, videlicet ad faciliorem eorumdem sub uno Supremo Capite gubernationem, introducta, & ab omnibus Ecclesiis agnita, nedum a Seculari potestate, sed nec ab una particulari Synodo abrogari valet. Abusibus, ex hac Exemptione nasci valentibus, per *Concilium*

Tridentinum occursum & provisum est.

Scio Episcopos non ab Ecclesia, seu fidelium Universitate, sed a Spiritu Sancto positos, ut commissos sibi Greges intra suas solum Dioeceses pascant & regant, cum debita ad Romanum Pontificem subordinatione. Quamvis autem illi primis Ecclesiæ temporibus ampliorem, pro varietate disciplinæ, in his quæ jurisdictionis sunt, potestatem exercuerint; potuere tamen Canones ejus usum intra strictiores terminos coercere, quos privata authoritate extendere nefas foret.

In illis, quæ ad Fidem, Sacramenta, & Ecclesiasticam Disciplinam pertinent, potestas Ecclesiastica pleno jure decernit, sine concursu potestatis Civilis; ratione tamen mutuæ Protectionis, quam sibi invicem debent, ad hanc spectat, juxta mentem Ecclesiæ, & quantum ipsa optat, ejus Canones protegere, & exequendos curare per media temporalia.

Finaliter judico, curandum omni legitimo ac meliore modo, ut pax & concordia inter Ecclesiam, & Rempublicam perpetuo retineatur; atque adeo, quoad Fides & Religionis jura patiuntur, vitandas esse occasiones offensionum, unde & dissidia oriri, & gravia mala in Religionis detrimentum timeri possent.

Accipe, Sanctissime Pater, has Assertiones, velut tesseram genuinæ meæ sententiæ de divinis, atque eminentioribus Tuis, Tuæque Sedis juribus, tanqnam monumentum revocationis omnium, quæ adversum ea, & si quæ fortasse alia veræ doctrinæ Capita, seu universalis Ecclesiæ jura (licet præter intentionem) a me quavis via, aut modo dicta, scriptave fuere, vel scripta videri possent.

Si quid ultra est, quod circa Fidei, seu Doctrinæ meæ professionem ac declarationem, quam in omnibus Sanctæ Romanæ, atque Apostolicæ Ecclesiæ conformem esse cupio, jubes, aut postulas; habebis me semper ad eandem germana sinceritate edendam obedientem ac promptum. Non negabis interim (sic humillime confido) veniam erranti, qui medias etiam inter deviationes, nihilominus cum Patribus Concilii *Lateranensis* semper agnovit, & quoad vivet, agnoscet, Romanam Ecclesiam, disponente Domino, super omnes alias ordinariæ potestatis obtinere Principatum, utpote Matrem Universorum Christifidelium; qui cum *Divo Bernardo* sine fraude & fuco profitetur: Esse alios aliis assignatos Greges, singulis singulos; Tibi universos, uni unum, non modo Ovium, sed & Pastorum, tanquam uni omnium Pastori; qui cum *S. Hieronymo* non ignorans Romanam Ecclesiam supra Petram, qui Christus est, ædificatam, nihil magis desiderat, quam Cathedræ Petri (qui etiam *per Christum factus est Petra*, ut ait *S. Maximus Taurinensis*) perpetuo consociari. Suscipe me in hanc Unionem; redde pœnitenti filio paternum affectum; & in pignus hujus gratiæ da jacenti ante Sacratos Pedes Tuos, eosque deosculanti, Apostolicam Benedictionem

SANCTITATIS TUÆ

Treviris 1. Novemb. 1778.

Humillimo & Obedientissimo Filio
Joanni Nicolao ab Hontheim Episcopo Myriophytano, Suffraganeo Trevirensi M. propria.

No-

Nostras modo in forma Brevis Litteras, quibus ad utrumque respondimus, audietis.

Postremo ab eodem lectæ sunt Epistolæ Sanctitatis Suæ ad utrumque.

Venerabili Fratri Clementi Wenceslao Archiepiscopo Trevirensi & Episcopo Augustano, S. R. I. Principi Electori.

PIUS PAPA SEXTUS.

VEnerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Nihil nobis gratius, atque acceptius Tuis Litteris contingere unquam potuit, Venerabilis Frater; nihil iis, quæ Nobis ipsæ attulerunt, exoptatius. Incredibile est, quanto inde, quamque immenso repleti gaudio sumus: idque Tu ipse magis ex Tuo lætitiæ sensu existimare poteris, quam Nos ullis Tibi significationibus exponere valeamus. Illo, quem nunciasti, successu, illo, quem transmisisti, *Retractationis* Libello, gravissimam detraxisti Nobis, quæ jamdiu Animo infixa erat, de *Febronianis* Scriptis sollicitudinem; quantumque antea de illatis illinc in Ecclesiam damnis dolebamus, tantam nunc in spem inducimur fore, ut iis ipsis Scriptis jam a suo Auctore repudiatis, abdicatis, ac damnatis, accepta detrimenta sarciri tandem ac refici videamus. Hunc a Deo ipso rei exitum eo magis expectamus, quo magis illius Digitum, Cor hominis altissime pervadentem, atque immutantem agnoscimus. Tuos ille sermones, cum Episcopo Myriophytano Suffraganeo Tuo a Te habitos, Tua in ipso ab errandi via deducendo consilia, Tuas actiones pro sua gloria, atque Ecclesiæ utilitate susceptas sui Spiritus afflatu moderabatur, sua ope præsidioque muniebat, opportunitatesque omnes, & differendi, atque agendi tempora sapientia sua gubernabat. Illi igitur, qui dives est in misericordia, summæ immortalesque habendæ sunt a Nobis gratiæ, quod & Tua vota, studia, ac labores, & Nostras non intermissas preces, ac lacrymas in Cordis humilitate ad eum fusas, tam liberaliter, tam benigne tandem respexerit. Verum cum ab ipso Tua fuerit opera, tamquam suæ miserationis instrumentum, adhibita, ipsam hanc tam egregiam, tamque excellentem operam ac Virtutem Tuam intima Animi Nostri comprobatione prosequimur, atque in Cœlum extollimus; Tibique, Venerabilis Frater, ita gratulamur, ut nihil unquam a Te in Tuo Episcopali munere neque gloriosius, neque utilius suscipi, atque effici potuisse Apostolica voce prædicemus. Summa esse Tua fatemur de Nobis, de Sancta hac Sede, Ecclesiaque Universa merita, ac maxima inde, nec unquam interitura accessisse ad pristinam Tuam laudis ac splendoris amplitudinem veræ solidæque gloriæ ornamenta. Hæc eximia Nostra de Te judicia pari etiam gratissimi Animi testimonio, summique in Te amoris, existimationis, ac studii declaratione cumulamus. Proinde quod Tu nunc a Nobis vehementer exoptas, atque efflagitas, ut Venerabilem Fratrem Joannem Nicolaum Episcopum Myriophytanum jamdiu aberrantem, ac ad Nos modo revertentem, in gratiam, benevolentiamque Nostram restituamus, magnopere quidem gaudemus in eo, quod Nostra Animi inductione cupidissime præstituri sumus, una etiam Nos esse Tuo huic gravissimo postulato præclare satisfacturos. Itaque omnia, prout fieri a Nobis cupis, ab ipso antea in Apostolicæ hujus Sedis Ecclesiæque Jura perperam atque inconsulte dicta,

cta, scripta, actaque ex Animo remittimus, condonamus, atque ignoscimus; ad eaque respicimus, quæ nunc consecuta sunt, quæ nimirum a Te, atque ab illo ipso etiam de præsenti suo Animi sensu ad Nos deferuntur; eumdem in paternæ Caritatis sinum, atque in complexum Nostrum libenter, amanterque recipimus, ac tamquam inventam Ovem, quæ perierat, humeris Nostris imponimus, atque ad hanc solidissimam Veritatis Petram læti exultantesque reportamus, ac inter ceteros Coepiscopos Fratres, itemque Filios Nostros adnumeramus; & quo amplius habeat paterni hujus Amoris, lætitiæque Nostræ argumentum, non mediocri etiam laude, & commendatione hanc ipsius actionem exornamus. Commendari enim oportere a Nobis intelligimus ejus cum ingenii docilitate conjunctam Animi fortitudinem, quæ in suo hoc facto perspicue conspicitur atque eminet, dum illas suas, quas tantopere adamarat antea, propugnaratque Sententias, abjicit nunc, ac detestatur, dum plurimorum huic Petri Cathedræ aut adversantium, aut invidentium, quos undique in suas partes laudesque pertraxerat, judiciis, non retrahitur, non permovetur. Quid hoc est, nisi quodammodo pro veritatis, quæ assidue, amore semetipsum contemnere; ex Saulo novum in se Paulum exprimere; de ambitione, de sui laude, de profani Sæculi hujus aura fortiter, egregieque triumphare? Quo certe humanæ Naturæ imbecillitas pertingere non potest, nisi divina ope fulta, ac roborata. Divinæ igitur voluntatis rationibus inhærere Nos putamus, dum eumdem singulari laude prosequimur, quæ potissimum in Dei ipsius gloriam est redundatura. Idcirco jam nunc ipsi amantissimis respondemus Litteris, quas hisce conjunctas ad Te transmittimus; in iisque intimæ reconciliationis, gratiæ, laudationisque Nostræ testem Apostolicam Benedictionem ex animo concedimus. Ut autem ad Te regrediamur; Venerabilis Frater, ita tua hac virtute, tuaque felicitate gaudemus, ut plurimum ob ipsum etiam tam singulare, tamque præstans exemplum, in Te splendoris, in Apostolicam Sedem utilitatis adjunctum iri cumulum judicemus. Maximo enim exemplum illud ceteris omnibus Episcopis incitamento ad Sacra tuenda, & propugnanda Jura futurum confidimus. Eos vero acerrime poterit sua claritate ac luce ad imitationem impellere, quibus ob locorum propinquitatem erit ipsum multo conspectius; quibusque deesse jam hoc tempore non potest ejusmodi exhibendæ, exercendæque virtutis copia. Nunc vero, etsi Te ipsum imposterum Tui similem futurum non dubitemus, valdeque, lætemur nulla Te hortatione indigere, qui tua sponte ad præclara quæque inflammaris; tamen ut magis Tibi constare possit, quantum adhuc tua virtute nitamur, illud nunc a Te expectamus, ut quem a Deo recepit Suffraganeus tuus docilitatis spiritum, eodem pro tua apud ipsum auctoritate velis uti ad debitam ab ipso exigendam, quam promisit, operam, qua illud errorum propugnaculum, quod jampridem excitavit, idem ipse sui ingenii, suæque doctrinæ ope dejicere, ac funditus delere pergat; ex quo certe præcipuum ipsi illi Retractationi suæ pondus adjungetur. Tecum præterea Sancti Leonis Magni adhibemus ad Theodoretum, Cyri Episcopum, scribentis verba (1): *Victoria, quam Christus Dominus Noster suæ donavit Ecclesiæ, quamdiu in hoc Mundo versamur, licet fiduciam majorem tribuat, non tamen in totum sollicitudinem perimit, nec ut dormiamus donata est, sed ut suavius vigilemus.* Jam quod reliquum est, & perspectissima Nobis antea erant Tua in Nos, & Apostolicam hanc B. Petri Cathedram studii, conjunctionis, observantiæ, pietatisque officia; & nunc adeo grata & jucunda est eorumdem in Epistola tua luculentissima confirmatio, ut nihil cupiamus magis, quam palam omnibus facere posse, quantam Tui, Tuæque Dignitatis ac Virtutis rationem habeamus, quantumque ad ea omnia præstanda, quæ ad Tuæ laudis gloriæque incre-

(1) *Epist. 93. Cap. 6. Part. 2. Oper. cit. Edit.*

crementa faciant, atque ab hujus S. Sedis beneficentia proficisci possint, potissimum incendamur. Interim Deum Opt. Max. precamur, ut cum ipse præstantium suorum meritorum suasor, impulsor, atque auctor extiterit, idem etiam esse suorum in Te munerum amplificator velit. Atque hujus divinæ benignitatis auspicem Apostolicam Benedictionem Tibi, Venerabilis Frater, Tuæque fidei concreditis populis intimo paternæ Caritatis sensu amantissime impertimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XIX. Decembris MDCCLXXVIII. Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Benedictus Stay.

Venerabili Fratri Joanni Nicolao Episcopo Myriophytano.

PIUS PAPA SEXTUS.

VEnerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Quod summopere semper optavimus, quodque a Deo Optimo Maximo omni animi contentione precati sumus, ut Tu, Venerabilis Frater, cordis dolore tactus intrinsecus, tandem aliquando a suscepta jamdudum offensionis atque erroris semita Illius miseratione digredereris, Teque ipsum ad veræ doctrinæ lucem revocares; id nunc contigisse & ex Litteris Venerabilis Fratris Clementis Wenceslai Trevirensis Archiepiscopi, & S. R. I. Principis Electoris, & ex transmisso Nobis Tuo Retractationis Libello incredibili paterni Nostri animi jucunditate intelleximus. Maximas extitisse Nobis a Te antea doloris, atque ægritudinis causas, ipse facile percipere potes; cum Te nimirum intueremur hujus Apostolicæ Sedis beneficio ad Episcopatum evectum, ipsique tanto necessitudinis nomine devinctum, tamen insurrexisse ad eamdem oppugnandam, idque conari, ut ejus antiquissima jura, atque a Christo Domino derivata privilegia minueres, ac labefactares. Divinis Nos sane freti promissionibus certissime confidebamus, solidissimam hanc Veritatis Petram nullis unquam adversis ventis ac tempestatibus concuti posse, atque ad ruinam impelli. Sed & Tuam dolebamus vicem, qui Te tantopere a Nobis averteres, atque aberrares; & eorum etiam omnium errorem perniciemque deflebamus, quos ingenium tuum, amplaque eruditionis ac doctrinæ species ad Tuas partes, hoc præsertim adversissimo Ecclesiæ ac Religioni tempore, facile pertrahebat, atque aggregabat. Has pristinas gravissimas molestias perpetuasque sollicitudines Nostras non idcirco nunc commemorandas suscepimus, Venerabilis Frater, ut Tibi quidquam exprobrare videamur, sed ut luculentissime declaremus, in quale, quantumque illæ jam conversæ sint gaudium, quamque ex ipsa superioris temporis recordatione sensus in Nobis Tuæ hujus reversionis fiat jucundior. Cognoscimus certe in Tuis hisce immutatis consiliis Dei virtutem, ac misericordiam, qui non reliquit Te usque in finem, sed novam Tibi mentem voluntatemque per Sanctum Spiritum immisit, atque indidit; eique quantas maximas possumus intima Animi fide gratias persolvimus; Teque etiam hortamur, ut hæc ipsi debita Tuæ Religionis Officia in humilitatis sensu exhibere ac referre nunquam intermittas. Porro ut Tu ipse pro tanto beneficio, post Deum, unice obstrictus es eidem Trevirensi Archiepiscopo Tuo; ita Nos itidem plurimum ipsi debere ultro profitemur, qui sua tandem opera, Sapientia ac Virtute perfecit, ut Divina ope Te ad hanc Beati Petri Cathedram cum gemitu sisteres, implorares veniam, ad ejusque cultum, obsequium, ac reverentiam puro corde, & conscientia bona, & fide non ficta redires. Hoc nimirum de Te persuadent Nobis, præter summam ejus amplissimi Viri auctoritatem, ipsa ratio Epistolæ ac Retractationis Tuæ, in

qua

qua post plurima singillatim atque accurate expressa, a Teque revocata, Animum præteritorum omnium pœnitentem exhibes, eumque in modum comparatum esse confirmas, ut cetera etiam, quæ non expressferis, contra Apostolicæ Sedis decreta, ac doctrinam a Te unquam prolata, statim ut admonitus fueris, Te ad veritatis normam redacturum esse pollicearis. Hoc optimæ voluntatis Tuæ testimonium Nos perlibenter suscipimus; hoc certum tuæ constantiæ pignus esse existimamus. Proinde remittentes Tibi quascumque Canonicas & spirituales pœnas, Te, Venerabilis Frater, quod tam enixe a Nobis suppliciterque postulas, in Nostram, & Sanctæ hujus Sedis gratiam reconciliamus, ac restituimus; Tibi pacem, quam a Christo Domino didicimus, largimur; Tibi paterno amplexu occurrimus; Te inter Episcopos Collegas Nostros adnumeramus, atque amantissimis Verbis Filium etiam nostrum compellamus. Dum hunc Nostrum, ut vides, amorem Tibi tam prolixe deferimus, eumdem etiam cum plurima tui commendatione ac laude jam nunc conjungere minime dubitamus; neque enim dissimulare possumus, in Tua hac Actione conspici a Nobis, & docilitatem ingenii, & magnitudinem animi Tui. Nam quid majus a Te fieri, quid fortius potuit, quam discussa errorum caligine, a pristina mentis elatione ad christianæ humilitatis sensum demitti, tuas abjicere ac reprobare sententias, veritati posthabere exorituros de Te rumores, Temetipsum quodammodo vincere, atque contemnere? Quod quanto difficilius est, humanæque Naturæ vires excedens; tanto magis intelligimus abundare in Te divitias gratiæ & bonitatis Dei. Ita certe Boni omnes, quorum gravissima apud Te esse debent judicia, Nobiscum sentient, cum Nos, quæ operata sit in Te Dextera Domini, palam faciemus. Tu itidem, Venerabilis Frater, illud nunc potissimum age, ut omnes Populi publica tua veritatis a Te agnitæ confessione, divinæque potentiæ celebratione, quid per ejus misericordiæ gratiam sis consecutus, intelligant. Maximum existima, atque opportunissimum illati a Febronio in Ecclesiam detrimenti futurum remedium, si Tu ipse, qui eos libros conscripsisti, eosdem, ut erant antea ad plurimorum ruinam, ita nunc ad ipsorum ædificationem refutes, convincas, ac redarguas. Etsi provecta jam ætate sis, integris tamen adhuc Te, Deo juvante, pollere cum Animi, tum Corporis viribus non ignoramus. Quid potius igitur, quid utilius, quid præstantius reliquo vitæ tempore facias, quam, ut qua manu vulnera Ecclesiæ atque Apostolicæ Sedi inflixisti, eadem illa ipsa alligare, ac persanare omni studio, ac labore contendas? Habes profecto plurimos, quos imitere, præcedentibus Ecclesiæ temporibus insignes & sanctitate & doctrina Viros, qui nedum prioris ætatis errata retractare veriti non sunt, sed eadem semel detecta constantissime rejicientes, maximam hoc ipso apud omnes suo nomini gloriam compararunt (1). Eja igitur, Venerabilis Frater, *exere vires*, Te ipsis S. Joannis Chrysostomi verbis excitamus, (2) *fortiter dimica, atrociter in prælio isto concerta, considera pactum, conditionem atten-*

(1) *Epist. Maximi, Urban. Sidon. & Machar. de suo reditu ex schismat. L. inter Epist. S. Cyprian. edit. Paris. cum adnotat. Pamel. ann.* 1603. *S. Augustinus in Prolog. lib. Retractation. Tom. I. Oper. edit. Paris. Monachor. S. Mauri:* Neque enim quisquam, nisi imprudens, ideo quia mea errata reprehendo, me reprehendere audebit. Sed si dicit, non ea debuisse a me dici, quæ postea mihi etiam displicerent; verum dicit, & mecum facit. Eorum quippe reprehensor est, quorum & ego sum. Neque enim ea reprehendere deberem, si dicere debuissem.

(2) *Serm. de Martyrib. Quod aut imit. aut non laudandi sunt. Tom. 3. Oper. edit. Parisiens.* 1581. *pag.* 849.

tende, *militiam nosce; pactum*, *quod spopondisti; conditionem*, *qua accessisti; militiam*, *cui nomen dedisti:* Tibi etiam S. Bonifacii Moguntini Episcopi, Germaniæque Apostoli, plenas auctoritatis voces subjicimus, quem Tibi ignotum esse non potest aliquantulum etiam ad Palatiolum Monasterium prope Treviros constitisse (1): Ille ad Zachariam scribens testatur, nihil tam se optare, quam *Catholicam Fidem & Unitatem Romanæ Ecclesiæ servando dilatare*, *& quantoscumque audientes*, *vel discipulos in ista Legatione mihi Deus donaverit*, *ad obedientiam Apostolicæ Sedis invitare*, *& inclinare* (2). Nos vero Tibi ipsum Zachariæ ad Bonifacium responsum damus: *Domini deprecamur clementiam*, *ut peccatores*, *ut suo Te muniat*, *& confortet auxilio*, *Nosque annuat prosperitatis tuæ semper læta suscipere nuncia* (3). Demum pro Dei benignitate nova, semperque uberiora imposterum a Te lætitiæ Nostræ, Tuæque commendationis argumenta expectantes, Apostolicam Benedictionem Tibi, Venerabilis Frater, cœlestium munerum omnium auspicem, in paternæ gratiæ, pacis, charitatisque amplexu, ex Animo, ac peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XIX. Decembris MDCCLXXVIII. Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Benedictus Stay

Hisce absolutis, *præfatus R. P. D. Stay egressus est e loco Consistorii; & Sanctissimus Allocutionem sic prosecutus est.*

EX quibus omnibus præclare intellexistis, VENERABILES FRATRES, quid hac in re actum jam sit; præcipue vero constare Vobis potuit, quam candido, sincero, atque ingenuo animo in Cor suum se rediisse fateatur Febronius; &, quod animadverti maxime debet, non temporali ullo commodo illectus, non virium infirmitate fractus, non ingenio debilitatus, nec molestiis inductus suasionibus, sed sola Veritatis agnitione permotus, sola Supernæ Gratiæ illustratione perfusus, solo denique salutis suæ desiderio incensus, errores suos singulari studio rejiciat, summaque contentione ejuret; ut retractationis Libellum, quem *PROPRIA MANU TOTUM PERSCRIBERE VOLUIT*, selectis *PATRUM AUCTORITATIBUS*, *ET RATIONIBUS ROBORARIT*. Nonne hæc est mutatio Dexteræ Excelsi? *Qui innumeris Charismatum donis universum Ecclesiæ Corpus exornat*, *ut per multos unius luminis radios idem ubique splendor appareat*, *nec possit nisi gloria esse Christi*, *cujuslibet meritum Christiani* (4). Neque enim exiguum id esse reputamus Episcopi Myriophytani meritum, qui sanctissimos Job, & Davidem imitatus, nullam afferri sibi moram passus est ab importuno, quo imbecil-les

(1) *Brower. Annal. Trevirens. Tom. I. lib. 7. num.* 116. *Bolland. Acta SS. Junii Tom. I. die 5. § 2.; deinde in 4. Vita ejusd. S. Bonifac. § 2.*

(2) *In Coll-ct. Concilior. Labb. Tom. VI. pag.* 1495. *edit. Parisiens.* 1671.

(3) *In cit. Collect. Labb. pag.* 1527.

(4) *Sanctus Leo M. Serm. 63. cap. 7. Par. I. Oper. cit. Edit.*

les animi plerumque capiuntur, pudore errata sua confitendi; sed summam ingenii docilitatem ac miram animi fortitudinem in damnandis sententiis suis, seque ipso pro veritate abjiciendo, declaravit. Audiatur hic Ambrosius, cujus verbis dum Febronii laudes cumulantur, vulgi stultitia detestatur: *Amicus Dei, Propheta Dei, Rex ab ipso electus Deo, & unctus in Regnum, flagellis se spontaneus offerebat, nec erubescebat; & Tu erubescis? Non multum ista verecundia Tibi opitulabitur, cum ad Judicium Dei veneris: Sed pudoris Te istius pœnitebit, cum in conspectu non solum hominum, sed etiam Angelorum & omnium Potestatum Cœlestium constitutus, cœperis peccata propria non negare... Non esset hodie in requie servulus meus Job, si erubuisset tres illos Reges Amicos suos; nec ipse David, si erubuisset, delicta propria confiteri..... Et quia uterque eorum non erubuit factorum suorum pretium in mea ponere potestate, meo se judicio voluntatique committere; nec Ego de talibus Servulis erubescam, ut appellem Amicos meos, qui meam studuerint facere voluntatem* (1). Accedere etiam ad ipsius meritum debet, quod cum a perniciosa dissensione ipse jam discessisset, ab eadem itidem suo exemplo brevi abducturum eos confidamus, qui hactenus illius, tamquam sui Ductoris, signa sunt secuti.

Si Dioscori interitus, qui in sua sentiendi pravitate obiit, ut scribit Leo Magnus (2), *in profundiora dejecit asseclas ejus, & perfidiæ incentore sublato, instabiles quædam, & insipientes animæ habent, quod paveant, non habent, quod sequantur;* quales nunc esse Februniani debent, Auctorem suum videntes, non jam extinctum, sed immutatum, sed Sectatorum omnium in seipso damnantem errores? Habent illi adhuc quem sequantur, si ipso præeunte redire ad officium, ad sanitatem velint; sin renuant, & in sua defectione persistant, quid jam illis supererit, detracto Duce, nisi ut incerti paveant, confusi ut erubescant. Qui enim se a Romana Ecclesia sejungunt, in eaque constitutam Unitatem dividunt, dum amantissimæ suæ Matris sinum & amplexum recusant, omnem suam substantiam quasi profugi & inopes dispergunt. Verumtamen pergant illi, quas libuerit, fraudes insidiasque huic Ecclesiæ struere, atque inferre calumnias, &, ut magis adhuc obtrectent, Sæculi Potestatibus eamdem obsistere, atque adversari clament; tamen vel inviti agnoscant ac fateantur necesse est, quanta nunc iis auctoritatis species decesserit, quamque in apertum aggerata illa falsitatis commenta proferantur. Neque se magno similiter errantium numero tueri poterunt, sibique de multitudine blandiri; ut enim Ambrosius egregie monuit (3): *Multitudo sociorum impunitatem non facit criminum: Nam in Sodoma & Gomorrha, & in totis quinque civitatibus innumerabiles utique habitabant Populi, & omnes pariter... igneis imbribus conflagrarunt.*

Nos

(1) *Enarrat. in Psal. David.* 37. *n.* 51. *Tom. I. Oper. col.* 838. *Edit. Paris. Monachor. S. Mauri.*
(2) *Epist.* 111.
(3) *Lib. de Lapf. Virg. consecr. cap.* 9. *n.* 41. *Tom. II. Oper. col.* 316. *supracit. edit. Parisien.*

Nos interea Myriophytanum Episcopum, qui manifesta professione a se abjecit, ac repulit quidquid in Scriptis suis Romana detestatur Ecclesia, & nihil simulatum, nihil obscurum, nihil ambiguum in sua Retractatione intexuit, diutius morari non possumus, quin, etsi magno a Nobis locorum intervallo divisum, in Spiritu Caritatis amplectamur; & ab ineffabili misericordia Dei non judicemus alienum, sed omnis culpæ abolitionem, & Apostolicæ pacis gratiam impertiamur: *Nullas patitur veniæ moras vera conversio; & in dispensandis Dei Donis non debemus esse difficiles, nec accusantium se lacrymas, gemitusque negligere, cum ipsam pœnitendi affectionem ex Dei credamus inspiratione conceptam* (1). Aliter, uti docuit per aptissimas similitudines Cyprianus (2), præcluderemus, atque abscinderemus iter doloris, ac pœnitendi viam; & dum fructus pœnitentiæ intercipitur, pœnitentia ipsa tollitur. Supremus enim Creator noster magis placatur voluntate, quam sanguine, ut ostendit in Abraham, cujus fidem in Filii oblatione requisivit; at si eum jussit offerri, tamen non permisit occidi (3). Huic nostræ voluntati magnum adjecit incitamentum Trevirensis Archiepiscopus, qui idipsum a Nobis summo studio postulavit. Ipsi non solum omnem habemus, pro sua amplitudine, ac virtute, fidem; sed tantum existimationis, caritatis, ac laudis pro innumeris suis in Ecclesiam meritis deferimus, ut incredibilem in modum illius studiis, illius gloriæ faveamus. Ejus maximæ, post Deum, in eximio hoc opere partes extiterunt; ejusdem Consiliis, atque Actis, tam præclara incœpta præclariores sunt exitus consecuti. Summa est præterea ipsius Nobiscum conjunctio, summa erga Apostolicam hanc Sedem observantia. Quapropter dum ipsum debita hac prædicatione prosequimur, dum tantopere de sua pietate gaudemus; adhuc multo majore fiducia nunc ab ipso petimus, eumque obsecramus, ut pastorali Animo pergat Adversariorum machinamenta confringere, Coepiscoporum excitet diligentiam, ut quos eadem unitatis causa conjungit, eodem ardore inflammentur in revocandis iis, qui a veritatis semita inconsultius deerrarunt in suis Ecclesiis, ut ita *Domini ovile reparetur, & per sollicitudinem Caritatis atque doctrinæ, omnes Christi Oves unum se sentiant habere Pastorem* (4).

Hæc sunt, VENERABILES FRATRES, quæ in sinu Nostro diutius continere præ gaudio non potuimus, quin Vobiscum communicaremus; ut quos antea sollicitudinis, ac doloris socios habuimus, nunc consolationis Nostræ compotes participesque faciamus. Præclaram tribuit annunciandæ hujus lætitiæ opportunitatem, illamque potissimum auget hæc ipsa solemnis, quam celebramus, Reparationis dies (5), in qua *Rex pacis, cum sua pace procedens,* fu-

(1) *S. Leo M. Epist.* 83. *Cap.* 4.
(2) *Epist.* 52. *juxta Edit. Parisien.* 1603.
(3) *S. Petrus Chrysol. Serm.* 108. *Edit. Lugdun.* 1627.
(4) *S. Leo M. Epist.* 141. *in fin.*
(5) Alexander PP. VI. uti proditum in Diario Burchardi Cæremoniarum Magistri, ha-

594

fugavit omne dissidium, dissensiones depulit, discordiam perturbavit, & sicut Coelum splendor solis, ita Ecclesiam fulgore pacis illuminat .... ut nunc procedente Christo Rege pacis, omne quod triste est, auferatur a medio, & illucescente veritate, fugetur mendacium (1).

Hic etiam aptissimus se obtulit Nobis ad vos alloquendum locus, e conspectu nempe gloriosæ Confessionis Principis Apostolorum, qui Petra est, ad quam eliduntur filii Babylonis; & obtinens cum æterno Sacerdote indeficiens consortium, Sedi suæ præesse non desinit, ut omnino Febronii pœnitentiam ejus patrocinio referre debeamus.

Plurimam quoque jucunditatem attulit Vos alloqui e latere Corporis Magni Leonis, quo Christus utitur assertore; cujus scripta suavissima præbent legentibus spectacula; *quemque Advocatum, & Propugnatorem veritatis invenimus* (2).

Gloriemur itaque in Domino, VENERABILES FRATRES, & causam hujusce actionis ad originem suam, caputque ferentes, illi immortales gratias, illi laudem, gloriam, & honorem tribuamus, in cujus manu & hominum corda, & momenta sunt temporum.

habuit die 25. Martii 1498. Consistorium Secretum, recurrente Dominica quarta Quadragesimæ, *Letare* nuncupata, in quo providit nonnullas Episcopales Ecclesias. Benedixit Rosam auream; & deinde venit ad Cappellam majorem, in qua celebravit Missam Card. Perusinus.

Julius PP. II, teste Diario Paridis de Crassis Cærem. Mag., habuit Consistorium secretum in Aula Paramentorum die 23. Februarii 1505., recurrente Dominica tertia Quadragesimæ; & postea venit ad Cappellam, in qua Missam cantavit Archiepisc. Atheniens. Adsistens.

In Diario Phebei Cærem. Mag., A. 1646., legitur: *Feria 2. die 12. Mensis Martii, licet sit Festum Palatii, videlicet S. Gregorii Magni, tamen habitum est Consistorium Secretum, præsentibus triginta Cardinalibus; in quo propositæ sunt multæ Ecclesiæ, & petitum Pallium pro Ecclesia Strigoniens. &c. Heri mane, cum Sanctissimus* (Innocentius PP. X.) *Cursori dixisset, quod hac mane esset Consistorium; dictum est respondisse: Esse Festum Palatii, & ideo celebrari non posse Consistorium. Cui quam prudentissime Summus Pontifex*, Possumus, *inquit*.

Clemens XIII. die 24. Decembris 1767. mandavit indici Consistorium Secretum, dum cantabantur prim. Vesp. Nativitatis D. N. J. Christi; quibus expletis, habuit Consistorium in Aula Consistoriali Palatii Quirinalis, & gravi Allocutione exposuit necessitates Catholicæ Ecclesiæ, & decrevit Solemnem utriusque Cleri Supplicationem habend. die 28. ejusd. mensis, Fest. SS. Innocentium, in Basilica Vaticana. Cui idem Summus Pontifex cum Sacr. Cardinal. Collegio, ac omnibus Romanæ Curiæ Præsulibus interfuit.

(1) *S. Petrus Chrysol. Serm. 149. cit. Edit.*

(2) *Theodoret. Epis. Cyr. ad S. Abund. Episc. Comens. apud Baron. ad ann. Christi 450. n. 33. Tomo 8. Annal. Edit. Lucens.*